

ΕΝ ΝΑΥΠΑΛΙΩ, ΤΕΤΑΡΤΗ, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1826.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ.

Ἐγχώριοι εἰδήσεις.

Ἐκ Ναυπλίου. 26 Ἰουνίου

Ὁ Ἰμωραχίμης, ὃς διέτριψεν ἱκανὸν ἤδη χρόνον εἰς τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας, ἀναλαμβάνων, καὶ διορθούμενος τὴν ζημίαν, τὴν ὁποίαν ἔπαθεν εἰς τὰ Μεσολόγγιον, ἠθέλησε πάλιν νὰ κινηθῇ, καὶ ἔκλεξεν ὡς Δέατρον νέας δόξης τὴν Σπάρτην· ἀλλ' ἠπατήθη καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν ταύτην, καθὼς ἠπατήθη καὶ πρὸ μηνῶν εἰς τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θάλει κατασταθῇ κύριος τοῦ Μεσολογγίου· ἀλλ' οὔτε τότε ἐγνώριζε καλὰ πρὸς ποίους μέλλει νὰ πολεμήσῃ, οὔτε τώρα πρὸς ποίους μελετᾷ νὰ κινηθῇ.

Οἱ Σπαρτιάται, ἂν ἀπὸ πολλῆς διὰ διαφόρους αἰτίας δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβωσι σπουδαιότερον μέρος εἰς τὸν πόλεμον ἐκτὸς τῆς μερικωτέρας πατρίδος τῶν, δὲν ἤθελον υποφέρει ὅμως ποτὲ νὰ φανῶσιν ἀνάξιοι τῆς περὶ αὐτοὺς, ὡς ἀρίστους πολεμιστὰς, καλῆς υπολήψεως καὶ τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν ἀλλογενῶν, εἰὰν ὁ ἐχθρὸς ἤθελε τολμήσῃ νὰ κινηθῇ καὶ κατ' αὐτῶν εἰς αὐτὸν τῆς γενέσεώς των τὸν τόπον. Τοῦτο δὲν ἐγνώριζεν ὁ Ἰμωραχίμης, καὶ διὰ τοῦτο ἠθέλησε νὰ πολεμήσῃ καὶ αὐτοὺς, ἐλπίζων ν' αὐξήσῃ τὴν δόξαν του, ὅτι ἐνίκησε καὶ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἄλλοτε ὁ Τούρκος δὲν ἠμπόρεσε νὰ καθυποτάξῃ· πλὴν ἀπέτυχεν, ὡς καὶ ἔπρεπε νὰ ἐλπίσῃ.

Κατὰ τὴν 21 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς πληροφορηθέντες οἱ εἰς Βέργαν παρὰ τὸν Ἀρμυρὸν (λιμένα τῆς Σπάρτης ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ κόλπῳ) συνηθροισμένοι Σπαρτιάται παρὰ φυγάδων αἰχμαλώτων καὶ ἄλλων ἀξιοπίστων ὑποκειμένων, ὅτι ὁ ἔχι μακρὰν ἀντεστρατοπεδευμένος ἐχθρὸς παρεσκευάζετο νὰ κινηθῇ κατ' αὐτῶν ἐξ ἀποφάσεως τὴν δευτέραν ἡμέραν, παρεσκευάσθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς ἀπάντησιν, κατασκευάσαντες τὰ λεγόμενα ταμπύρια, καὶ ἀπεβίασαν νὰ δεχθῶσι τὸν ἐχθρὸν κατ' ἀνδρας Σπαρτιάτας. Ὁ Ἰμωραχίμης μελετῶν νὰ κάμῃ καὶ ἀπόστασιν, ἐμδῆκεν εἰς τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα περιπλέοντα τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ, συντρέχουσιν

εἰς τὰ κινήματά του, μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς κατὰ τῶν Σπαστιατῶν ἐκστρατείας, καὶ ἐπαρτήρησεν ὁ ἴδιος τὰ παράλια τῆς Σπάρτης, ὡς ἔμαθον οἱ ἡμέτεροι παρὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ὑποκειμένων. Τὰ πλοῖα αὐτὰ, διὰ νὰ μὴ περιπλέωσιν ἀνωφελῶς, ἠβέλησαν νὰ κανονοβολίσωσι τὴν Τραχίλαν, τὸν ἅγιον Δημήτριον, καὶ τὰς Κιτριάς· ἀλλ' ὅπου ἔβαλλον, ἐκεῖ μόνον δὲν ἐπετύχαινον, κατὰ τὸν ἀφῶν ἐκείνου τοῦ Διογέους τοξότην.

Κατὰ τὴν 22 τοῦ μηνὸς τὸ πρῶν ἐφάνη τῷ ὄντι ὁ ἐχθρὸς. Ὅλον τὸ σῶμα, ἐκ τακτικῶν καὶ ἀτάκτων, πεζῶν καὶ ἱππέων συριστάμενον, ἦταν 7-8000. Οἱ Σπαρτιάται, βλέποντες τὸν ἐχθρὸν ἐρχόμενον, ἐπεκαλέσθησαν ὡς καλοὶ χριστιανοὶ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, καὶ ἀμέσως ἐπίασαν τὰς Δέσεις, χωρὶς νὰ δειλιάσωσιν οὐδὲ νὰ φοβηθῶσι πῶς οὔτε τὴν τάξιν οὔτε τὴν ἀταξίαν τοῦ ἐχθροῦ, εὐχόμενοι, αἱ Δέσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον, ἢ νὰ γενῶσι τάφοι ἐντίμου θανάτου ἢ μάστιγες ἐνδόξου νίκης. Ἐν τοσούτῳ ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίασεν· ὁ πόλεμος ἄρχεται· καὶ τὰ δύο μέρη μάχονται περὶ τῆς νίκης, καὶ ἀντιφιλοτιμῶνται. Ἐννεάκις ὥρμησεν ὁ ἐχθρὸς κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐννεάκις ἀπεκρούσθη παρ' αὐτῶν. Οἱ Σπαρτιάται ἔδειξαν κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν Σπαρτιατικὴν τῷ ὄντι ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν, καὶ ἐτίμησαν τὸ ὁποῖον φέρουσιν ὄνομα. Ὡστε ὁ ἐχθρὸς, βλέπων ὅτι βλάπτεται, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ βλάβῃ, ἠναγκάσθη, μετὰ δέκα ὥρῶν ἀδιάκοπον μάχην, ν' ἀποχωρήσῃ εἰς Ἀγίαν Σιών, εἰς Γιαννιτζάνικα, καὶ ἐκεῖ ἐστήσῃ τὸ στρατόπεδόν του· οἱ δὲ Σπαρτιάται ἐνθουσιασθίντες ἐξῆλθον τῶν ταμπουρίων, καὶ ἐδίωκον τὸν ἐχθρὸν ἀποχωροῦντα. Οὗτος καὶ νικημένος, καὶ φεύγων δὲν ἐδύναντο νὰ μὴν ὁμολογήσῃ τὴν Σπαστιατικὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἐφώναζεν· « Εὐγε σας, Σπαρτιάται! » Οἷδε καὶ πολέμιος θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετὰν!

Κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην μάχην ἔπεσον ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους, καὶ μεταξὺ αὐτῶν εἰς σημαντικὸς, ἀλλὰ τίς καὶ ποῖος ἀγνοεῖται· οἱ δὲ πληγωμένοι εἶναι ἀναμφισβόλως πολλοὶ περισσότεροι, ἀλλὰ τὸν ἀκριδῆ αὐτῶν ἀριθμὸν ὁ ἐχθρὸς αὐτὸς τὸν ἡξεύρει. Ἐκτὸς δὲ τῶν φονευμένων καὶ πληγωμένων ἀν-

θρώπων ἐσκοτώθησαν 20 κάλλιστοι ἵπποι, καὶ 10 ἐταπώθησαν ζῶντες· τὰ δὲ ἄλλα λάφυρα ἦσαν καὶ πλοῖα καὶ πλούσια. Ἡ ζημία τοῦ ἐχθροῦ ἤθελεν εἶναι ἀκόμη μεγαλητέρα, ἐὰν ἐπρόφθανεν ἐν καιρῷ καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Σπαρτιατῶν ἐκίνησαν μὲν, ἀλλ' ἐδωκύνον διὰ τὴν ἀπόστασιν. Τὸ εἰς Βέργαν Σπαρτιατικὸν στρατόπεδον συνίστατο ἐκ πεντε περίπου χιλίων, καὶ ἐντὸς δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν ἡμερῶν ἐμελλε νὰ γενῇ 8-9000· διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων οἱ Κύριοι Κωνσταντῖνος καὶ Γεώργιος οἱ Μαυρομιχάλοι ἐστατολόγουν ἀδιακόπως. Προσμένοντες ἀνυπομένως νεώτερας εἰδήσεις, διὰ νὰ μάθωμεν καὶ τὰ περαιτέρω ἐπακόλουθα τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης μάχης.

Οἱ εἰς τὴν μάχην ταύτην παρευρεθέντες ἀρχηγοὶ ἦσαν οἱ Κύριοι Ἀναστάσιος Μαυρομιχάλης, Γαλάνης Κουμουνδουράκης, Ἡλίας Κατζάκος, Ἀντωνάκης Τρουπάκης, Γ. Γρηγοράκης, Στέφανος Χρηστέας, Παναγιωτάκης Κόσουάκος, Ἀντωνάκης Καπ., καὶ Στέφανος Πικουλάκης.

Οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀνῆλθον εἰς τοὺς Σπαρτιάτας ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐμελλεν ἐξάπαντος νὰ κινηθῇ κατ' αὐτῶν, εἶπον προσέτι καὶ ὅτι ἐν σῶμα ἐχθρικόν, ἐκ Νεοκάστρου κινήσαν, ἀφ' οὗ ἐπροχώρησεν εἰς ἱκανὸν διάστημα πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ ἐμδῆκεν εἰς τι στενόν, ὀνομαζόμενον Κουμπές, ἐκτυπῆθη παρὰ τῶν ἀνδρείων Ἀρκαδίων, ὡς πεντακοσίων ὄντων, καὶ τὰ μέγιστα ζημιωθέν ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ. Οἱ εἰρημένοι ἄνθρωποι προσθέτουσι μάλιστα ὅτι εἶδον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοὺς κατ' ἐκείνην τὴν μάχην πληγωμένους, εἰς Νησίον μετακρισθέντας.

Ἰουνίου 27.

✓ Σήμερον περὶ τὸ δειλινὸν ἐλάδομεν γράμματα ἀπὸ 23-5 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς παρὰ τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη, ἐξ ὧν μαθαίνομεν νέας Σπαρτιατικὰς νίκας καὶ νέα λαμπρὰ κατορθώματα.

Ὁ ἐχθρὸς, βλέπων ὅτι οἱ Σπαρτιάται ἔρριψαν ὅλην τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ συνάγονται ὅλοι εἰς τὸν Ἀρμυρὸν, νομίζων πλέον τὴν Σπάρτην κεῖν ἄνθρώπων, ὥστε δι' ἐνὸς στρατηγήματος ἠμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του, ἐν ᾧ ἐκινήθη διὰ ξηρᾶς κατὰ τοῦ εἰς Ἀρμυρὸν στρατοπέδου, ἔκαμε συγχρόνως καὶ διὰ θαλάσσης ἀπόδασιν εἰς Δηγρὸν (εἰς τὴν κυρίως Μάνην) κατὰ τὴν 22 τοῦ μηνὸς τὸ πρῶν. Χίλιοι καὶ πεντακόσιοι ἦσαν οἱ ἀποδάντες, καὶ ἐδυνήθησαν διὰ τὸ ἀπορροδοῦν τοῦ πράγματος νὰ προχωρήσωσιν ἕως εἰς Τζιμόσαν. Ἀλλὰ μόλις ἔγινε γνωστὸν τὸ τολμηρὸν τοῦτο τοῦ ἐχθροῦ κίνημα, καὶ ἀμέσως ἐσυναχθῆσαν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ὅχι μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες εἰς τιμωρίαν τῆς Ἀραδικῆς καὶ Τουρκικῆς τόλμης. Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἱκανὸν στρατεύμα, καὶ ὑπάγων εἰς ἐδυνάμωσιν τοῦ ἐν Ἀρμυρῷ στρατοπέδου, εὑρεθεὶς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα

κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποδάσεως, ἐνώθη με τοὺς ἐκ τῶν περιχώρων συναχθέντας, ἐκτύπησαν ὁμοῦ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ἐδίωξαν κακῶς ἔχοντας ἕως εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ ἐπρόφθатаν οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐπίασαν ὀχυρὰν τινα θῆσιν, Τζουμπάσι λεγομένην, ἣ ὁποία ἐδοιχεῖτο καὶ ἀπὸ τῶν πλοίων διὰ θαλάσσης· ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν ὀχυρὰν ταύτην θῆσιν ἠμπόρουν οἱ Ἀραβες νὰ μείνωσιν ἡσυχοί. Κατὰ τὴν 23 ἐκτύπησαν πάλιν οἱ Σπαρτιάται τοὺς ἐχθροὺς· καὶ κατὰ τὴν 25 ὁρμήσαντες πολλὰ πρῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐξώγησαν, καὶ πολλοὺς ἐπνίξαν εἰς τὴν θάλασσαν· ὥστε οὐδὲ τὸ τρίτον μέρος τῶν ἀποδάντων ἠμπόρουν νὰ σωθῇ εἰς τὰ πλοῖα. Καὶ τοιαύτην τύχην ἔλαβεν ἡ ἀπόδασις τῶν Ἀράβων, καὶ οὕτως ἐπέτυχεν τὸ στρατήγημα τοῦ Ἱμπραχίμη!

Ἦκουσεν ἴσως ὁ Ἱμπραχίμης ὅτι εἰς τὴν Σπάρτην ὀπλοφοροῦσι καὶ γυναῖκες, καὶ ἀντιφιλοτιμοῦνται πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἴσως δὲν τὸ ἐπίστευεν. Ἰδοὺ τώρα ἡξιώθη καὶ νὰ τὸ ἰδῇ, ἂν ὅχι αὐτὸς προσωπικῶς, τὸ στρατεύμα του ὅμως. Πεντακόσiai γυναῖκες ὅραμον ὀπλισμέναι κατὰ τῶν ἀποδάντων Ἀράβων, καὶ πολλόταται ἄλλαι ὀπλοῖ, καὶ αἱ ὀπλισμέναι ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μὴ φανῶσι τῶν ἀνδρῶν κατώτεραι. Ὅπου λοιπὸν καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδια ὀπλοφοροῦσι, καὶ πολεμοῦσιν, ἄς μὴν ἐλπίζῃ ὁ Ἱμπραχίμης νὰ προκόψῃ, καὶ ἐσφαλῇ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου τούτου θεάτρου.

Ὁ ἐχθρὸς ἐκτυπῆθη καὶ κατὰ τὴν 24 τοῦ μηνὸς παρὰ τῶν ἐν Ἀρμυρῷ, καὶ ζημιωθεὶς ἠναγκάσθη τελευταῖον νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς Καλαμάταν· ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ἐκεῖ δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ἡσυχάσῃ· διότι πανταχόθεν συντρέχουσι Πελοποννήσιοι εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει αὐξήσῃ εἰς τόσον τὸ στρατόπεδον, ὥστε θέλει εἶναι ἱκανὸν νὰ κτυπήσῃ καὶ εἰς τὸ πεδῖον τὸν ἐχθρὸν, καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ φρούρια.

— Περὶ τῆς πρὸς τοὺς Εὐδοεῖς Τούρκους γενομένης μάχης παρὰ τῶν στρατηγῶν Ν. Γριζιώτου καὶ Βάσιου Μαυροδουνιώτου δὲν ἐλάδομεν ἀκόμη πληροφορίαν τινά, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμποροῦμεν νὰ πληρώσωμεν τὴν ὁποίαν ἐδώκαμεν εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν τῆς ἡμετέρας ἐφημερίδος ὑπόσχεσιν.

— Μαθαίνομεν ἐκ Σύρας ὅτι 25 πλοῖα ἐκ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου ἐκπλεύσαντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔφθασαν εἰς Μιτυλήνην, διὰ νὰ ἐμδιδάσωσιν ἐκεῖν ὁ στρατεύματα· 27 δὲ ἄλλα ἦσαν ἑτοιμα εἰς ἐκπλεύσιν. Λέγεται κοινῶς, καὶ πιστεύεται παρὰ πολλῶν, ὅτι αἱ κατὰ θάλασσαν παρασκευαὶ τοῦ σουλτάνου γίνονται διὰ τὰς δύο ναυτικὰς νήτους, Ὑδραν καὶ Πέτσαν· ἀλλ' ἴσως εἶναι καὶ ἄλλος μυστικὸς σκοπὸς δι' ἄλλο μέρος. Ἐν τούτῳ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εἶναι ἀπὸ πολλῆς κατὰ πάντα παρεσκευασμένος, καὶ ἑτοιμὸς εἰς ἐκπλῆξιν καὶ ἀπώλησιν τοῦ ἐχθροῦ.

ἡπεσθένμεν εἰς τὸν τελευταῖον ἀριθμὸν τῆς ἐφημερίδας μας, ὃ ἀναπτύσσωμεν τὰς αἰτίας, εἰς τὰς ὁποίας κυρίως ἀποδίδομεν τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ σουλτανικοῦ μέρους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Παραδείγματα ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν σουλτάνων ἔχομεν πολλὰ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἱστορίαν, καὶ τὰ τελευταῖα εἰκοσι ἑπτα τοῦ παρόντος αἰῶνος μᾶς ἔδωκαν τέσσαρα μὲν τὴν ἤδη συμβῆσαν ἐπανάστασιν. Καὶ εἰς τὰ πρῶτα καὶ εἰς τὰ τελευταῖα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἴδωμεν ὑπερίσχυον τὸ μέρος τῶν ἐπαναστατῶν, καὶ τὴν ἐανάστασιν παύουσιν ἢ μὲ τὴν σφαγὴν τινῶν ἀξιωματικῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν εὐνοίᾳ, ἢ μὲ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ σουλτάνου, ἢ μὲ τὴν ἀπόλαυσιν νέων δικαιωμάτων ὑπὲρ τοῦ ἐπαναστατήσαντος κόμματος. Εἰς ὅλγας περιστάσεις ἠκολούθησαν σφαγαὶ μεγάλαι, καὶ σπανιότερον ἴδωμεν τοὺς ἀποστάτας διασπάζοντας τὴν πόλιν. Ὅσον παράδοξον φαίνεται τὸ πρᾶγμα, ἄλλο τόσο ἐυκόλως ἡξηγεῖται, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν τεχνιτῶν, τῶν ἐμπόρων, καὶ ἄλλων εὐκαταστάτων Ὀθωμανῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καταγεγραμμένοι ὄντες εἰς τὰ διάφορα τῶν γενιτζάρων τάγματα, καὶ φοβούμενοι τὴν διαρπαγὴν, ἔτρεχον αὐτόκλητοι εἰς τὰ τάγματά των, καὶ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, διὰ νὰ τὴν διευθύνωσιν. Ἀδιάφορον ἦτον εἰς αὐτοὺς, ἐὰν ἐσβάζοντο μερικοὶ ἀξιωματικοί, ὅς ἦσαν καὶ ἄλλοι· ὀλίγον τοὺς ἐμελλεν, ἐὰν τὸν Σελίμην διεδέχετο εἰς τὸν θρόνον ὁ Μουσταφᾶς, ἢ ὁ Μαχμούτης· διότι καὶ ἀξιωματικοὶ ἄλλοι εὐρίσκοντο, διὰ νὰ διαδεχθῶσι τοὺς πρώτους, καὶ ἕνας σουλτάνος ἐχρειάζεται διὰ τὸν θρόνον τῶν Καλιφῶν· ἔβλεπε μόνον νὰ διαφυλάξωσιν αὐτοὶ τὴν περιουσίαν των ἐκ τῆς διαρπαγῆς, καὶ ἡ ἡσυχία νὰ διαδεχθῇ τὴν ταρχήν, διὰ νὰ ᾖ εἰς ἀσφάλειαν. Τοὺς αὐτοὺς, ἢ καὶ περισσεύοντες λόγους, κατ' ἀναλογίαν τοῦ μεγάλου πλούτου των, εἶχον καὶ οἰοῦλεμάδες, διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν ἐμπόρων, καὶ ἄλλων εὐκαταστάτων· καὶ διὰ τοῦτο ἴδωμεν καὶ αὐτοὺς πολυάκις ἐπὶ κεφαλῇς τῶν συνωμοτῶν, καὶ συνεργῶν εἰς ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια ἄλλως ἤθελεν καταδικάσει. Εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν ὅμως δὲν ἦτον δυνατόν νὰ γενῇ τὸ ἴδιον. Ἐννομεν μὲν τοὺς ἀποστάτας ἔπρεπε νὰ ζητήσωσι τὴν καθάρειν τοῦ σουλτάνου· ἀλλὰ τοῦ ἦτον ὁ διάδοχος, διὰ νὰ ἐλπίσωσιν ἀμέσως τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας, τοῦ κυρίου σκοποῦ των· ὁ διάδοχος ὅχι μόνον εἶναι ἀνήλικος, ἀλλὰ καὶ, ὡς καὶ βεβαιῶται, ἡλίθιος σχεδόν, ὑποκείμενος εἰς συνεχεῖς ἐπιληψίας περιόδους. Ἐπείπε λοιπὸν νὰ ὁριζηθῇ ἐπιτροπὴ, τῆς ὁποίας ἔχομεν καὶ ἄλλοτε παράδειγμα εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἱστορίαν· παράδειγμα ὅμως, τὸ ὅποιον μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐπιτροπικῆς κυβερνήσεως εἶναι ἀσυμβίβαστον μὲ τὸ σκοπὸν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας. Ὁ Ὀθωμανὸς ἀποδέχεται τὸν σουλτάνον, διότι τὸν θεωρεῖ σκίαν τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διάδοχον τῶν Καλιφῶν του· φέρει ὅμως ποτὲ τὸ ἴδιον σέβας εἰς ὁποιονδήποτε

τε ἄλλον, ὅσα προτερήματα, ὅσην ἰκανότητα καὶ ἂν ἤθελεν ἔχει. Ἴδωμεν τοσάκις τοὺς ἰσχυρωτέρους τῶν σατραπῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνδρας ἐμπειροτέρους καὶ ἰκανωτέρους τῶν λοιπῶν Ὀθωμανῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου, πίπτοντας διὰ μιᾶς, ἀφ' οὗ ὁ σουλτάνος ἀφαιροῦσεν ἐξ αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν, τὴν ἀπορίαν, ὡς ἐκ τοῦ σουλτάνου πηγάζουσιν, ἐσέδοντο οἱ ὑπήκοοί των. Ὅποιαδήποτε ἐπιτροπὴ κυβερνήτρια ἤθελε συσταθῇ εἰς τὴν Τουρκίαν, δὲν ἤθελεν ἀπολαύσει ποτὲ τὴν κοινὴν ὑπακοήν, καὶ τότε τί ἄλλο ἔπεται παρὰ τὴν ἀναρχίαν; καὶ πῶς οἱ οὐλεμάδες, ἢ οἱ ἄλλοι εὐκατάστατοι ἤμποροῦν νὰ ἐλπίσωσι τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδιοκτησίας των, ἐν ὅσῃ διαρκεῖ ἡ ἀναρχία; Ἀλλ' ἦτον δυνατόν, θέλει εἰπεῖ τις, νὰ λάβωσι καὶ ἡδη τὸ μέρος τῶν συνωμοτῶν, ὡς καὶ ἄλλοτε, καὶ νὰ παύσωσι τὴν ἀποστασίαν διὰ τῆς καθαιρέσεως, ἢ σφαγῆς τινῶν ἀξιωματικῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν συνέβηεν εἰς αὐτοὺς· διότι ἀφίνοντες εἰς τὸν θρόνον τὸν σουλτάνον, τοῦ ὁποίου τὸν πεισματώδη χαρακτῆρα γνωρίζουσι κάλλιστα, ἦσαν βέβαιοι ὅτι μετ' ὀλίγον καιρὸν ἤθελον φονεῖσθαι διὰ προσταγῆς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ὁ Μαχμούτης ἐχρεώσκει τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του εἰς τὸν Μουσταφᾶ-πασσαν, γνωστότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπαϊρακτάρη· μ' ὅλον τοῦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐνήργησε τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπανάστασιν· καὶ ὅχι μόνον δὲν εὐχαριστήθη εἰς τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἄφησεν οὐδ' ἓνα τῶν συνωμοτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν, διασωθέντας διὰ τῆς φυγῆς εἰς ξένας ἐπικρατείας, ἀνεκάλεσε δι' ἀπάτης, καὶ ἐφόνευσεν μετ' ὀλίγον. Δι' ὅλους λοιπὸν τοὺς λόγους αὐτοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τοὺς τῶν νῦν περιστάσεων τῆς Τουρκίας ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, ὅλοι οἱ τεχνίται, οἱ ἔμποροι, οἱ ἄλλοι εὐκατάστατοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅλον τὸ πολυάριθμον τάγμα τῶν οὐλεμάδων, ἔπρεπε ἐξ ἀνάγκης ν' ἀφήσωσι τὸ παλαιὸν σύστημά των, καὶ ἐκόντες ἢ ἄκοντες νὰ συμφωνήσωσι μὲ τὸ μέρος τοῦ σουλτάνου ἐναντίον τῶν συνωμοτῶν· καὶ τοῦτο ἔφερε τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ σουλτάνου· δὲν πρέπει ὅμως ἐκ τούτου νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἢ ἐπεθύμουν, ἢ ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὸν σουλτάνον εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ τάγματος τῶν γενιτζάρων· διότι αἱ πρὸς αὐτοὺς σχέσεις των, ἡ δεισιδαιμονία των, ἡ ἀποστροφὴ των κατὰ παντὸς νεωτερισμοῦ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ συγχωρήσωσιν εἰς αὐτοὺς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν· εὐρεθέντες δὲ περιωπλεγμένοι μὲ τὸ σουλτανικὸν μέρος, δὲν ἤμποροῦσαν ν' ἀπιστωσθῶσιν ἐξ αὐτοῦ, καὶ ὑπέφερον ἐναντίον τῆς συνειδήσεως, καὶ τῆς διαθέσεώς των τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ σουλτάνου, τὴν ὁποίαν, δὲν πρέπει ν' ἀντιβάλλωμεν, ἀπὸ τοῦ νῦν σκέπτονται, πῶς ἤμποροῦν ν' ἀνατρέψωσι. Δὲν πιστεύομεν ποτὲ, ἢ πρᾶξις αὕτη τοῦ σουλτάνου νὰ κυρωθῇ, καὶ ἐνεργηθῇ ἀταράχως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, μ' ὅλον ὅτι ὑπερίσχυτε τὸ μέρος του, οἱ ὅσα προσέβλεπόμεν αἰτία. Βλέπομεν ὅτι αἱ σφαγαὶ καὶ αἱ ἐξ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
 ορίαι ἐπολλαπλασιάζοντο εἰς διάστημα δέκα ἡμερῶν, καὶ δὲν ἀμφιδάλλεμεν ὅτι ἐξακολουθοῦν καὶ μέχρι τῆς σήμερον· ἀλλὰ τί θέλει γενῆ εἰς τὴν ἐξω ἐπικράτειαν, καὶ μάλιστα ὅπου τὸ μέγα μέρος τῶν κατοίκων εἶναι γενίτζαροι; ποίαν κακὴν ἐντύπωσιν δὲν θέλει κάμει ἡ πράξις αὕτη, καὶ μὲ ποίαν δύναμιν θέλει ὑποστηριχθῇ; Καὶ Σελίμης ὁ Γ'. ἤλπισεν ὅτι ἐκατόσθωσε τὸ πᾶν, διότι ἐσύστησεν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας τακτικὸν στράτευμα, καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου κάνεις δὲν ἐτόλμησεν εἰς τὸ φανερὸν ν' ἀντιπράξῃ εἰς τὸ νέον του σύστημα· ἀλλ' ὅταν ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ καὶ περαιτέρω, ἔχει μόνον ἡῦρεν ἀντίστασιν, ἀλλ' ἀπέβαλε καὶ τὸν θρόνον· καὶ ὅταν ἐκεῖνος δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του μὲ τεσσαράκοντα χιλιάδων τακτικὸν στράτευμα, πῶς θέλει τὸν κατορθώσῃ ὁ Μαχμούτης, μὴ ἔχων ἀκόμη οὐδὲ μίαν; Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἀμφιδολίαν ὅτι τὰ πράγματα θέλουν δείξει τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μας· καὶ ὅτι αὐτὰ θέλουν χρησιμεύσει πολὺ εἰς τὸ νὰ κάμωσι καὶ ἄλλους, νὰ σκεπτοῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν σκεπτόμεθα καὶ ἡμεῖς, περὶ τῶν Τουρκικῶν πραγμάτων.

Καὶ τὰ ἔθνη, καθὼς καὶ οἱ μερικοὶ ἄνθρωποι χρεωστοῦν νὰ δείχνωσιν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς καλοθελητὰς καὶ εὐεργέτας των. Ἡ εὐγνωμοσύνη παρακινεῖ τὸν καλοθελητὴν καὶ εὐεργέτην εἰς νέας ἀγαθὰς πράξεις· καὶ ὁ σήμερον εὐγνωμονῶν ἠμπιεῖ αὐριοῦ νὰ εὐρεθῇ εἰς περίστασιν, νὰ αισθανθῇ τὴν μεγάλην εὐχαρίστησιν ἐνδείξεως ἄλλων πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης. Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἀποδεχόμενοι ὁμιλήσαμεν πολλάκις εἰς τὴν ἡμετέραν ἐφημερίδα περὶ διαφόρων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐφάνησαν ἀγαθοεργεῖ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Σήμερον ἐκπληροῦμεν διπλοῦν χρέος, κοινωνολογούντες καὶ τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἀρμενίου Φιρμίνου Διδότου. Ὁ περίφημος οὗτος τῆς Γαλλίας τυπογράφος, ἀφ' οὗ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν τυπογραφικὴν διδασκαλίαν ἐνὸς ἢ δύο Κυδωνίων, καὶ συνέδραμε, διὰ νὰ συσταθῇ τυπογραφία εἰς τὰς ἐνδόξους καὶ δυστυχεῖς Κυδωνίας, ἐπρόσφερε καὶ δῶρον εἰς τὴν Ἑλλάδα τυπογραφίαν ὅλην, διὰ τῆς ὁποίας ἐκδίδεται ἐν "Τὸρα ὁ Φίλος τοῦ Νόμου" καὶ μάθω ὅτι πολλοὶ αὐτῆς χαρακτηῖς ἐλλείπουσιν, ἐπρόδραμεν αὐτόκλητος, διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις.

Ὁ Ἀρμενῖος Διδότος εἶναι μέλος καὶ τῆς ἐν Περσίοις φιλελληνικῆς ἐταιρείας, καὶ συντρέχει, ὅπως δύναται, διὰ νὰ προεβῇ τὰς ἀνάγκας μας, καὶ νὰ παραστήσῃ εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην τὰ δίκαιά μας. Ὁ φιλέλληνας καὶ εὐγενὴς οὗτος νέος γνωρίζει κάλλιστα τὴν παλαιὰν, καὶ ἐννοεῖ τὴν νίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐχορημάτισεν εἰς αὐτὰς μαθητὰς τοῦ σεβασμίου Κοραῆ, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ, διὰ νὰ δείξῃ καὶ τὸν ἐλλητισμὸν καὶ τὸν φιλελλητισμὸν του.

Ἡ καθ' ὅλον τὸν φωτισμένον κόσμον γνωστὴ οἰκία τοῦ Φιρμίνου Διδότου ἐπεχείρησε πρὸ ὀλίγου τὴν ἐκδόσιν εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ τὴν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν μετάφρασιν ἀπάντων τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τῶν ὑστερωτέρων, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τινῶν τῶν λογιωτέρων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πατέρων. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, τὸ πλέον διωρθωμένον καὶ ἐπιθεωρημένον παρὰ τῶν ἐγκριτοτέρων τῆς Γαλλίας κριτικῶν, θέλουσι προστεθῇ καὶ σύντομα, ἀλλ' ἐκλεκτὰ σημειώματα, καὶ ὑπομνήματα, ἱκανὰ εἰς διασάφησιν τῶν κυριωτέρων δυσκολιῶν, καὶ ὅσα ἄλλα συμβάλλουσιν εἰς εὐκολωτέραν, ἡδονικωτέραν καὶ διδακτικωτέραν ἀνάγνωσιν, καὶ ὀρθοτέραν καὶ ὠφελιμωτέραν κατάληψιν τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Ἡ συλλογὴ ὅλη, ἥγουν τὸ πρωτότυπον Ἑλληνικὸν κείμενον καὶ ἡ Γαλλικὴ μετάφρασις, θέλει διαιρεθῇ εἰς 150 τόμους εἰς ὄγδον μέγα, τῶν ὁποίων ἕκαστος τιμᾶται 15 φράγκων· ὁ δὲ τύπος καὶ τὸ χαρτίον θέλουσιν εἶναι λαμπρά. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον θέλει ἐκδοθῇ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον μόνον, καθὼς καὶ ἡ Γαλλικὴ μετάφρασις, καὶ τοῦ μὲν Ἑλληνικοῦ τιμᾶται ὁ τόμος 7 καὶ ἡμίσεως φράγκων, τοῦ δὲ Γαλλικοῦ, 6 φράγκων. Ὡστε οἱ φίλοι τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας δύνανται νὰ ἔχωσιν, ὁ μὲν τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον καὶ τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν ὁμοῦ· ὁ δὲ, μόνον τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ ἄλλος, μόνον τὸ Γαλλικόν, κατὰ τὴν ἰδίαν ἕκαστος ἀνάγκην καὶ χρείαν. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεως θέλει γενῇ ἐκ τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν πρωτίστων ποιητῶν.

Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πρόγραμμα (Prospectus) αὐτῆς τῆς λαμπρᾶς, πολυτόμου καὶ πολυεξόδου ἐκδόσεως, καὶ τὰς εἰς παράδειγμα προεκδοθείσας περικοπὰς ποιητῶν τινῶν καὶ συγγραφέων, καὶ θαυμάζοντες τὸ ἐπιχείρημα, εὐχόμεθα τὴν ὅσον τάχιστα εἰς πέρας ἐκδοσὶν τοῦ ἔργου διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐλπιζομένην ὠφέλειαν.

Ὁ φιλέλληνας Διδότος τελειώνει τὸ πρόγραμμα μετὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας λόγους: «Καὶ ποία ἄλλη ἐποχὴ ἐδύνατο νὰ ᾔηται εὐνείκωτερα εἰς ἐκδόσιν καὶ κοινωποίησιν τῶν φιλολογικῶν τῶν Ἑλλήνων μνημείων, καὶ μάλιστα τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν συγγραμμάτων, παρὰ τὴν ἐνεστῶσαν, καθ' ἣν τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο ὅτι ἀπώλετο διαπαντός ἐν μέσῳ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς δουλείας, ἀνεγείρεται διαμίας, καὶ ἀρχεται μὲ νίαν λαμπρότητα τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς ἐνδόξους αὐτοῦ τύχας!»

